

LEERLIJN	
Titel	Thematische Leerlijn Fotografie en Muziek De thema's sluiten o.a. aan bij de Da Vinci methode.
Ontwikkeld door	

ALGEMEEN	
Titel activiteit	Tableau vivant
Groep	Groep 6
Soort activiteit	Fotografieles / met de focus op de begrippen 'camerastandpunt', 'compositie' en 'beeldmanipulatie'
Plaats	School
Rolverdeling	De leerkracht geeft de les
Duur	120 minuten
Leergebied	Kunstzinnige oriëntatie
Discipline	Fotografie / digitale media
Thema	Middeleeuwen / vertaald in 'Tableau vivant'
Omschrijving van de activiteit	In deze les bekijken de kinderen een presentatie over tableau vivant, houding en compositie. De kinderen onderzoeken hoe ze een middeleeuws tafereel kunnen uitbeelden met spullen van nu. Ze beelden een situatie uit de Middeleeuwen uit in de vorm van een tableau vivant en fotograferen deze, waarbij ze rekening houden met kader, houding en compositie. Ze bespreken het eigen werk en dat van hun groepsgenoten.
Plaats in de reeks	Dit is een fotografieles die past bij het thema 'Middeleeuwen'. Bij dit thema is ook een muzikales beschikbaar.
Mogelijkheden	Verzamel de resultaten van het werk van de leerlingen. Maak een expositie of een (digitaal) fotoboek na afloop van de les(sen).
Leeropbrengst	<p>SLO kerndoelen 54 / 55</p> <ul style="list-style-type: none"> - De kinderen kunnen beelden en spel gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren. - De kinderen kunnen ruimte inrichten, rekening houdend met maat. - De kinderen kunnen kleur en sfeer toepassen. - De kinderen kunnen elkaar fotograferen. - De kinderen passen spelvormen toe in combinatie met het spelelement 'tableau vivant' bij het in scene zetten van een foto. - De kinderen kunnen reflecteren op het eigen werk en dat van hun groepsgenoten en kunnen hierbij hun eigen mening met argumenten onderbouwen. - De kinderen bespreken ideeën, plannen en keuzemogelijkheden voor het maken van een eigen presentatie (tableau vivant).

UITVOERING	LES
Tijdspad	<p>Totaal: min. 120 minuten Oriënteren: 5 minuten Opdracht: 15 minuten Reflectie: 5 minuten</p> <p>Dit tijdspad kunt u naar eigen inzicht aanpassen of verlengen.</p>
Vorbereiding	<p>Bestudeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De lesactiviteiten • Tableau vivant PO6 (presentatie) <p>Zet de volgende technische materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digibord • Fotocamera's of iPads/ tablets voor het maken van foto's* • Kabel om de foto's over te zetten naar de computer <p>Zet de volgende materialen klaar. Zorg voor een ruime keuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papier en pennen om de schrijven. <p>Tip: Voeg eventueel eigen afbeeldingen en video/muziekfragmenten toe die aansluiten bij het onderwerp en de interesses van de kinderen.</p> <p>* Zorg voor voldoende fotocamera's/ iPads/ tablets. De kinderen kunnen per groepje van 5 werken met 1 apparaat of rouleren indien er minder apparatuur beschikbaar is.</p>
Oriënteren	<p><u>Start met een gesprek</u> over het thema 'Middeleeuwen'.</p> <p>Laat de kinderen vervolgens eigen ideeën formuleren en associëren op het onderwerp 'Tableau vivant'.</p> <p><u>Start de presentatie:</u> 'Tableau vivant PO6 (presentatie)'.</p> <p>Toon afbeelding 1. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zie je hier? - Wat doen de mensen? - In welke tijd zou dit kunnen zijn? - Waarom denk je dat? - Wat doe jij in je vrije tijd? Hoe is dat anders dan in de Middeleeuwen? <p>Ter informatie: De boerendans is een schilderij in olieverf van de schilder Pieter Bruegel de Oude. Het schilderij gaat over het leven in dem. Je kunt op deze afbeelding goed zien wat mensen in die tijd in hun vrije tijd deden.</p> <p>Toon afbeelding 2. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zie je hier? - Wat doen de mensen? - Welke speciale gelegenheid zou dit kunnen zijn? Waarom denk je dat? - Wat is het verschil met een bruiloft van nu? - Wat is er hetzelfde bij een bruiloft van toen en een bruiloft van nu?

Ter informatie:

De boerenbruiloft is een ander schilderij gemaakt door de schilder Pieter Bruegel de Oude. Het is één van zijn vele schilderijen die het boerenleven uitbeelden.

De bruid zit onder de luifel. Wie de bruidegom is, is niet zeker. Het zou de man in het zwart kunnen zijn, links van de grootste figuur, achteruit leunend met een kop in de hand. Er spelen muzikanten. Een kind op de voorgrond likt een bord af.

Het feest vindt plaats in een schuur. Je ziet ook twee korenbundels en een hark. Op deze manier laat Pieter Bruegel de Oude ook zien dat er in de gewone dagen hard gewerkt wordt aan de oogst. De schotels worden aangedragen op een deur. Ze eten brood, pap en soep.

Toon afbeelding 3.

Stel vragen als:

- Welk schilderij is dit?
- Wie heeft het gemaakt?
- Wat kun je vertellen over hoe de mensen staan?
- Wat beelden ze uit?
- Ze noemen dit ook wel een tableau vivant, wat zou daar mee bedoeld worden?

Ter informatie:

Het schilderij is geschilderd door Rembrandt van Rijn en stelt de compagnie van kapitein Frans Banning Cocq en zijn luitenant Willem van Ruytenburgh voor. Ze zijn omringd door zestien van hun manschappen.

Tableau vivant betekent letterlijk levend schilderij. In de 18e en 19e eeuw was het een soort theaterstuk waarbij de mensen in kostuum en in een bedachte opstelling stil gingen staan. Er werden ook decorstukken bij gezet. Bijvoorbeeld een tafel en stoel of bloemen of een theeservies. Dit gebeurde op het toneel. Als iedereen in de juiste houding stond ging het gordijn open en kon het publiek één of hooguit twee minuten kijken. Vaak werd een tableau vivant opgevoerd tijdens een feestavond of een politieke bijeenkomst.

De personen die geschilderd zijn, staan allemaal in een andere houding. Toch zie je dat ze bij elkaar horen. Door de manier waarop ze stilstaan en wel of niet naar elkaar toegedraaid zijn, komt er een spanning in de afbeelding. Dat betekent dat je ziet dat ze leven en iets uitbeelden. Als ze allemaal naast elkaar zouden staan met hangende schouders en een beetje naar beneden zouden kijken, dan was het niet interessant om naar te kijken.

Toon afbeelding 4.

Stel vragen als:

- Wat is hetzelfde en wat is het verschil tussen deze twee tableau vivants?
- Wat hebben de mensen allemaal vast?
- Zou het moeilijk zijn om dit uit te beelden? Waarom denk je dat?

Ter informatie:

Als je geschilderd werd, moest je heel lang stilstaan. Zeker als je als groep geschilderd werd. Als je tegenwoordig een tableau vivant uitbeeldt,

kun je gefotografeerd worden. Dan moet je ook een tijdje stil kunnen staan.

Toon afbeelding 5.

Stel vragen als:

- Wat wordt er uitgebeeld en wat doen de mensen?
- Wat valt je op aan hun houding?
- Welke kant kijken de mensen op?

Ter informatie:

- Linksboven: De mensen zijn speciaal verkleed voor dit tableau vivant. Het lijkt op een bed in een kamer, een moeder houdt haar baby vast. De andere mensen zitten gehurkt en komen nieuwsgierig het kindje bekijken. De spullen die ze gebruikt hebben voor hun tableau vivant zijn een stok die ze in de hand hebben en een mand op de voorgrond.
- Rechtsboven: Drie meiden staan in dezelfde houding naast elkaar. Ze staan wat gebogen, met de linkervoet naar voren en de linkerarm omhoog. Ze hebben iets ronds vast. De rechterhand steunt op de knie, het hoofd is naar beneden gebogen. Ze lijken wel een beetje op discusswerpers.
- Midden onder: Het stelt een gezin aan tafel voor. Iedereen probeert erg blij te kijken. Een man en een vrouw zetten de kalkoen op tafel. Het lijkt of iedereen erg zijn best doet om in een bevroren houding te zitten.

Hun houding is heel duidelijk. De spieren zijn gespannen. De houding is zelfs een beetje overdreven, zodat je zeker weet dat ze iets doen. Ze proberen een moment vast te leggen in een bevroren houding. Door ook de mond open te doen of een lach te maken, door de ogen dicht te knippen of heel opvallend te kijken, wordt het een echt tableau vivant.

Toon afbeelding 6.

Stel vragen als:

- Is dit ook een tableau vivant? Waarom denk je dat?
- Wat doen de kinderen?
- Wat valt je op aan hun houding?
- Hoe staan de kinderen?
- Wie is er aan het praten en wie is er aan het luisteren? Waaraan kun je dat zien?

Ter informatie:

Dit is een tableau vivant uit deze tijd. Je kunt dit zien aan de kinderen die uitbeelden dat ze aan het bellen zijn met een mobiele telefoon. Ze hebben allemaal een houding aangenomen alsof het lijkt dat ze aan het telefoneren zijn. De jongen helemaal links heeft zijn mond een beetje open en kijkt naar beneden. Je kunt daaraan zien dat hij zelf aan het praten is. De anderen kinderen lijken te luisteren en kijken een naar voren of schuin naar boven.

Twee kinderen staan aan de buitenkant en de vier in het midden staan dichtbij elkaar. Ze hebben bijna allemaal een andere houding, de een staat een beetje scheef. Twee kinderen staan met de ruggen naar elkaar en een kind leunt zelfs met zijn arm tegen het andere kind aan. Ze staan wel allemaal helemaal in beeld. De manier waarop je bij elkaar gaat

	staan in een tableau vivant noem je ook wel een compositie.
Onderzoek	<p><u>Uitbeelden in een kader:</u> Vertel: We gaan oefenen met hoe je kunt uitbeelden en met kaders. Een kader is de ruimte waarin je iets gaat uitbeelden. We nemen daar de deur voor. Ik ga straks aan 1 kind vragen om iets uit te beelden. Dat kind gaat voor de deur staan en beeldt een woord uit. Het is belangrijk dat je binnen de lijnen van de deur blijft. Probeer bij het uitbeelden de houding wat te overdrijven. Je spieren aan te spannen en helemaal stil te staan, net zoals in een tableau vivant. Let ook op hoe je gezicht staat en wat je daarmee wil vertellen, ben je bijvoorbeeld blij, boos, moe, verdrietig, enz.</p> <p>Geef 1 kind of 2 kinderen (of 3 als extra uitdaging) per keer een onderwerp om uit te beelden en laat de kinderen uit de klas raden wat er uitgebeeld wordt. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat werd er uitgebeeld? - Waaraan kun je dat zien? - Bleef hij/zij goed binnen het kader? - Stond hij/zij helemaal stil? - Welke kant keek hij/zij op? - Waren de spieren aangespannen? - Hoe hield hij/zij zijn gezicht? - Zou je deze houding ook anders kunnen uitbeelden? Hoe? - Was het moeilijk om het uit te beelden? <p>Optionele onderwerpen om uit te beelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diep nadenken. • Enthousiast tennissen. • Een spannend computer spel doen. • Ruzie maken. • Heel veel eten. • Juichen. • Iets heel moois in de verte zien. <p>Optioneel onderzoek: Bespreek met de kinderen wat mensen in de Middeleeuwen deden en welke kenmerken daarbij horen. Eventueel kunnen kinderen informatie in boeken of op internet zoeken.</p>
Opdracht	<p>Geef een instructie over het bedienen van de camera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vertel met welke 'knop' je de foto maakt. • Laat zien waar je de foto op de camera bekijkt. • Leg uit hoe je werkt met het kader op de camera. Staat alles wat je op de foto wilt in beeld? Door de camera dichterbij te houden of een stapje achteruit te doen kun je andere dingen in beeld brengen. • Gebruik het begrip compositie. Laat de kinderen nadenken over de plaatsing van wat ze gaan fotograferen • Besteed aandacht aan scherp stellen. Beweging en donkere ruimtes kunnen zorgen voor onscherpe foto's. • Leg uit dat je licht nodig hebt om te fotograferen. Hoe meer licht er is hoe meer scherper je foto wordt. Tegenlicht zorgt voor donkere silhouetten. • Benadruk het gebruik van verschillende camerastandpunten. Je kunt een foto van boven, onder, dichtbij of veraf maken.

	<p>Tip: Gebruik zo min mogelijk de zoomfunctie. De kwaliteit van de foto gaat achteruit.</p> <p>De kinderen kunnen per groepje van 5 werken met 1 apparaat of rouleren indien er minder apparatuur beschikbaar is.</p> <p>Vertel: Jullie gaat zo in je groepje van 5 kinderen bedenken wat jullie gaan uitbeelden in een tableau vivant. Bedenk eerst een situatie die in de Middeleeuwen zou kunnen voorkomen. Je kun denken aan hoe mensen eten, spelen, slapen, dansen, werken of wat ze in hun vrije tijd doen. Je gaat dat proberen uit te beelden in een tableau vivant, maar dan niet met middeleeuwse spullen, maar met spullen van nu. Bedenk dus ook wat je in de klas of op school hebt wat je zou kunnen gebruiken voor je tableau vivant. 1 kind gaat straks de foto maken.</p> <p>Denk na over een tableau vivant dat je kunt uitbeelden. Het moet wel interessant zijn om naar te kijken. Heb je extra spullen nodig? Je kunt een tafel, bloempot, fiets, etc. betrekken in je tableau vivant.</p> <p>Vertel aan de leerkracht wat je wilt uitbeelden. Kan het spannender? Denk en overleg nog even verder.</p> <p>Heb je een goed idee. Probeer het eens uit. Ben je helemaal tevreden?</p> <p>Let bij het maken van de foto op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Staat iedereen stil en in de goede houding? • Spant iedereen zijn spieren goed aan en zijn de gezichtsuitdrukkingen goed? • Hoe staat iedereen in beeld? • Hoe staat iedereen in het kader? • Waar kijk je naar? • Niet zoomen en flitsen. • Kun je goed zien welke situatie er uitgebeeld wordt? <p>Kijk als je een foto hebt genomen samen naar de foto. Is alles helemaal goed? Als je nog wat wil veranderen ga je opnieuw staan en maak je opnieuw een foto.</p> <p>Neem ruim voor het einde van de opdracht tijd om de foto's naar de computer over te zetten. Laad de gekozen foto's via een kabel naar de computer zodat ze op het Digibord te bekijken zijn.</p>
Reflectie	<p>Toon de resultaten op het Digibord en bespreek zowel het proces als de inhoud van deze les. Stel bijvoorbeeld de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat beeldt het tableau vivant uit? - Welke gezichtsuitdrukkingen zie je? - Wat vind je heel goed gedaan? - Wat heb je geleerd over het fotograferen van een tableau vivant? - Wat was er moeilijk? Wat ging heel goed? - Wat heb je geleerd over het maken van een foto?
Reflectie op het thema	<p>Waar kun je nog meer foto's van maken als je denkt aan het thema 'Middeleeuwen'?</p> <p>Thuis kunnen/mogen de leerlingen hier ook mee aan de slag.</p>